

Правата на Ромите и Чергарите в Европа

Извадки от целия доклад

COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS
COMMISSAIRE AUX DROITS DE L'HOMME

Правата на Ромите и Чергарите в Европа

(Извадки от целия доклад)

Мненията, изразени в настоящия доклад, са отговорност на авторите и не следва да се считат за отражение на официалната политика на Съвета на Европа.

Всички запитвания относно разпространението или превода на целия или част от документа следва да се адресират до Дирекция комуникации (Directorate of Communication F-67075 Strasbourg Cedex или publishing@coe.int). Останалата кореспонденция относно настоящата публикация следва да се адресира до Службата на Комисаря по правата на човека (Office of the Commissioner for Human Rights).

Корици и художествено оформление: Отдел по изготвяне на документи и публикации към Съвета на Европа

Снимки: Активисти на Движението за правата на ромите покриват лицата си с уголемени копия на отпечатъци от пръсти по време на протест пред френското посолство в Букурещ, Румъния. Те протестират срещу решението на френските власти от лятото на 2010 година да изгонят от Франция ромите от румънски и български произход и ги върнат в държавите на постоянното им пребиваване.

Снимка AP/Вадим Гирда

Целият доклад (на английски език) може да се поръча на адреса <http://book.coe.int>

Той също така се намира на сайта: www.commissioner.coe.int

Предговор

Едва няколко хиляди роми в Германия се спасиха от Холокоста и нацистките концентрационни лагери. Те се сблъскаха с огромни трудности, опитвайки се да изградят отново живота си, след като бяха изгубили много членове на семействата си и роднини, а собствеността им бе унищожена или конфискувана. Здравето на много от тях бе увредено. Всеки иск за получаване на компенсация бе отхвърлян години наред.

Пост-хитлеровата ера не донесе справедливост на оцелелите. В голяма степен това се дължи на факта, че масовото изстребване на ромите не бе на дневен ред на Нюрнбергския процес. Геноцидът на ромите почти не фигурираше в обществените дебати.

Непознати за обществото останаха също така престъпленията, извършени от фашистките режими срещу ромите в същия период в други части на Европа. В Италия, с циркулярна заповед от 1926 г. бяха експулсирани всички роми – чужди поданици, с цел „да се прочисти държавата от циганските фургони, които както е известно, представляват риск за безопасността и общественото здраве предвид специфичния цигански начин на живот.”

Заповедта бе издадена с ясната цел „да стреля направо в сърцето на Циганския организъм” и бе последвана от дискриминация и преследвания във фашистка Италия. Много роми бяха задържани в специални лагери; други бяха изпратени в Германия или Австрия и впоследствие изстребени.

В Румъния фашистският режим на „желязната гвардия” предприе депортиране на ромите през 1942 г. Подобно на много евреи, около 30,000 роми са прехвърлени през река Днестър и изложени на глад, болести и смърт. Едва половината от тях оцеляват след двете години на неимоверни трудности преди смяната на политиката.

Историята на репресиите срещу ромите в Европа предшества нацистката и фашистка ера. Всъщност тя датира от преди няколко стотин години – след миграцията на ромите от Индийския суб-континент. Ромите са били аутсайдери, използвани като изкупителни жертви всеки път, когато нещо се обърка или местните не желаят да поемат отговорност. Методите на репресия се променят с времето, като включват поробване, насилствена асимилация, експулсиране, интерниране и масови убийства.

В редица европейски държави е наложително да се учредят Комисии със задача да се установи истината за масовите безчинства срещу ромското население. Идеалният вариант е това да стане общоевропейско начинание. Предоставянето на пълна информация и признаването на тези престъпления ще допринесе до голяма степен за възстановяване на доверието сред ромите към обществото вобще.

Не е учудващ фактът, че много роми продължават да гледат на властите като на заплаха. Те са склонни да очакват най-лошото, когато изискват от тях да се регистрират или да дадат отпечатъци от пръстите си. Това е още по-разбираемо, когато те обясняват, че намират сходство между голяма част от днешната анти-ромска реторика и езика, използван в миналото от нацисти, фашисти и други екстремисти в Европа.

И в днешни времена изявления, които шокират с обобщаващия си характер, хвърлят колективно петно върху ромите като престъпници. Един такъв пример е Франция, където през юли – август 2010 г. правителството реши да депортира мигриралите от други държави – членки на ЕС роми, дори със сила ако се налага. Правителствената кампания бе съпътствана от нагло използване на анти-ромска реторика. Ромската общност като цяло бе обвързана с престъпността. Тяхното присъствие бе определено като заплаха срещу „обществената сигурност“ – юридически термин, който обикновено влиза в употреба при извънредни положения, когато се счита, че мирът и оцеляването на държавата са изложени на риск.

Набеждаването на ромите за връзки с престъпността е често повтарян рефрен в езика на омразата. Това може да бъде опровергано и недоразуменията да бъдат отстранени – при наличие на мислене, отворено за разумен диалог. Разбира се, някои роми носят вина за извършени престъпления. Други са използвани и превръщани в удобен инструмент от трафиканти. Изтласканите в периферията на обществото и най-бедните са свръх представени в криминалната статистика на повечето страни – по очевидни причини. Вярно е също така, че има тенденция те да бъдат третирани неблагоприятно от правосъдната система, което от своя страна се отразява върху данните.

Тези проблеми не оправдават поставянето под един знаменател на всички роми, мнозинството от които не са нарушители на закона. Според един основен морален принцип цяла група хора не може да бъде обвинявана заради действията на някои нейни членове.

Последствията от ксенофобски изявления на водещи политици не би следвало да се умаляважат. Някои изкривени умове могат да възприемат подобни изявления като узаконяващи отмъщението и дори физическата агресия. Неподходящата реторика използвана от кандидати на изборите в Италия през 2008 г. бе последвана от грозни инциденти на насилие, насочено срещу отделни роми и техни лагери. Хладнокръвното убийство на шестима роми, между които 5-годишно дете в Унгария през 2008-2009 г., бе извършено в атмосфера, подклаждана от езика на омразата.

Анти-циганските настроения се използват отново днес от екстремистки групи в няколко европейски държави. Сведения за нападения на банди срещу роми има, например, от Чешката република и Унгария.

Представителите на държавата, с които ромите се срещат най-често, са полицаите. По време на моите мисии бях шокиран от признаците на лошо отношение между ромските общности и полицията в няколко страни. Много роми дадоха конкретни примери за това как полицията не е успяла да ги защити от нападенията на екстремисти. А още по-лошо е, че има случаи, в които самите полицаи са ставали инициатори на насилие срещу тях.

Анти-циганските настроения продължават да са широко разпространени из цяла Европа. Показателно е, че в периоди на икономически проблеми се засилва тенденцията на насочване на недоволството към изкупителни жертви – а ромите се оказват една от лесните цели. Вместо да ловят риба в мътни води, политиците на национално и местно ниво трябва да защитят и да говорят открито от позицията на принципите на недискриминация и уважение към хората с различен социален произход. Най-малкото, което са длъжни да направят политиците, е самите те да избягват анти-ромската реторика.

Могат да бъдат предприети редица конкретни стъпки. Зверствата срещу ромите от миналото би следвало да се включат в учебниците по история в училищата. В ключови професии, каквато е полицейската, би следвало да се провежда обучение по защита на ромите от престъпления, подклаждани от омраза, но и от налагане на наказания, ако самите те нарушават правилата на поведение.

Най-важното е избраните политици да демонстрират морално лидерство: те са длъжни да насърчават и показват на дело ангажираност към спазването и пропагандирането на правата на всеки човек.

Надявам се, че този обзор на политиките по отношение на ромите в Европа днес ще насърчи конструктивна дискусия за това какво трябва да се направи, за да се сложи край на дискриминацията и маргинализацията.

Томас Хамарберг

Резюме

Ромите и чергарите, взети заедно, съставляват най-голяма част от малцинствените групи в Европа. Според наблюденията на Комисаря при посещенията му в държави-членки на Съвета на Европа, са налице жестока дискриминация и други нарушения на човешките права на ромите и чергарите и нито едно европейско правителство не е в състояние да претендира, че е постигнало пълен успех в защитата на човешките права на членовете на тези малцинства. Това виждане послужи като стимул за изготвянето на всеобхватен доклад за състоянието на човешките права на ромите и чергарите в Европа.

Анти-цигански настроения

Докладът сочи, че анти-циганските настроения са дълбоко вкоренени в Европа. Хора, които не са общували никога с роми или чергари, правят по свое усмотрение подробни, стереотипни описания на външния вид и поведението на ромите или чергарите. Високопоставени общественици и формиращи общественото мнение органи – както изборни, така и други категории – представят в черни краски ромите и чергарите със средствата на расистки и заклеймяващ език. В някои случаи подобни изявления са били възприемани като сигнал за извършване на жестоко насилие срещу ромите, като например нападения и погроми от организирани банди. Мнението на Комисаря е, че всички случаи на анти-ромски изказвания, в т.ч. по време на предизборни кампании, трябва да бъдат категорично осъждани, а също и наказвани, когато са в нарушение на законите, налагащи забрана върху подстрекателството към омраза. Политическите партии би трябвало също така да приемат самоконтролиращи се мерки за недопускане на расистки език.

Целите на екстремистките групи във все по-голям брой европейски страни са насочени изключително срещу ромите и чергарите, като в някои случаи те настройват цели сегменти от обществото против тези хора. Такива екстремистки групи се активизират все повече по Интернет – среда, която дава възможности за засилено трансгранично взаимодействие между групи от съмишленици с екстремистки възгледи. Тези групи наемат за свои членове младежи като прилагат различни методи, в т.ч. организиране на музикални концерти на омразата. Групи на „бдящите“ (vigilante) и полувоенни формации често носят униформи, използват оръжие и затягат все повече обръча си около ромите със средствата на словесни и физически заплахи и провеждане на масови протести. Членове на тези екстремистки групи са разкрити като инициатори на редица престъпления, продиктувани от омраза към ромите. Комисарят препоръчва прекратяване на финансирането на организации, насаждащи расизъм, в т.ч. политически партии. Също така би било полезно държавите да помислят за разформиране на екстремистки партии, когато се счете, че те са несъвместими с нормите и ценностите на демократичното общество.

Анти-циганските стереотипи продължават да бъдат разпространявани и увековечавани от медиите в цяла Европа. Редица вестници, списания, радиото и телевизиите отразяват живота на ромите и чергарите единствено в контекста на социалните проблеми и престъпността. Комисарят подчертава необходимостта от самоконтрол и етика в журналистиката с оглед да се сложи край на негативното описание на портрета на ромите в медиите. По

принцип всичко, което е в разрез със закона извън Интернет пространството, би следвало да се счита за незаконно и когато си в мрежата, в контекста на използването на Интернет за насаждане на езика на анти-ромска омраза и организиране на актове на насилие. Държавите-членки би следвало да изработят механизми за контрол върху расистки действия по Интернет в съответствие с Общата политическа Препоръка №6 на Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността (ЕКРН) за борба с разпространението на расистки, ксенофобски и антисемитски материали по Интернет.

Анти-циганските настроения могат също така да доведат до непризнаване на историята на страданията на ромите в миналото, по-конкретно по време на Втората световна война. Това пасивно отрицание често се демонстрира с премълчаване на жертвите дадени от ромите било по време на възпоменателни събития, откриване на паметници, в медийното отразяване или в официални исторически документи и учебници. Комисарят подчертава, че изстребването на ромите през Втората световна война не бива да бъде забравено. Преподаването на ромска история, привличане на вниманието върху ромския геноцид през Втората световна война, изграждането и поддържането на паметници е най-малкото, което държавите-членки могат да направят, за да засвидетелстват уважение към ромските жертви. Правителствата в цяла Европа би следвало да преведат на своите езици Образователните документите на Съвета на Европа за историята на ромите (Factsheets on Roma History) с цел да бъдат използвани и разпространявани възможно най-широко във всеки отделен национален контекст, включително в училищата. Създаването на Комисии за установяване на истината е също така необходимо – в идеалния случай като общоевропейска инициатива – с цел да бъдат констатирани историческите факти за извършените зверства срещу ромското население.

Насилие срещу ромите и чергарите на расистка основа

Насилието срещу роми и чергари е преобладаващо в Европа от 1989 г. насам, с чувствително нарастване броя на сериозните случаи в последните години. В някои контексти насилието е дело на организирани фашистки или нео-нацистки групи, като е планирано и подготвено предварително. Насилието срещу ромите обаче не е дело само на организирани групи. Понякога неромски общности предприемат малко или повече спонтанно самоволни агресивни действия (така наречените *vigilante* = “пазители” или „бдящи”) срещу роми и чергари, а в други случаи агресията е дело на индивиди, мотивирани единствено от расистка омраза, без принадлежност към конкретна политическа идеология. В някои страни анти-ромското насилие има комбиниран характер, с участието на различни видове извършители.

В последните години предизвиква силно безпокойство появата и развитието на идеологически обвързани движения, подхранвани изцяло или отчасти от омраза към ромите. Дело на такива движения са жестоки нападения, в някои случаи отнели жертви. Например, многократно са извършвани палежи през нощта, докато хората спят. Има примери, когато държавни служители са били пряко въввлечени като подстрекатели на самоволни действия срещу роми и чергари. Комисарят счита за необходимо да бъдат удвоени незабавно усилията в тази област на всички равнища, с цел да се отправи ясно послание към потенциалните извършители и да се насърчат потърпевшите да довеждат до знанието на властите случаите на злосторничество. Държавите-членки би следвало да осигурят подробно разследване от полицейските органи на случаите на закононарушения на расистка основа, като се отчита в пълната ѝ тежест расистката мотивация на извършените престъпни действия, както и да въведат механизми на систематичен контрол върху расистките инциденти.

Третиране на ромите и чергарите от правоприлагащите и съдебните власти

Постъпилите при Комисаря доклади от различни европейски страни са показателни за наличие на модели на дискриминиране и лошо третиране на роми и чергари от страна на полицията. Ромите са подлагани на полицейско насилие както в следствените арести, така и на обществени места, като например при полицейски хайки в ромските квартали. В редица случаи, когато е предприемано криминално разследване на подобни действия, се оказва че те са били отявлено предубедени или дискриминационни. Мнението на Комисаря е, че съгласно съдебната практика на Европейския съд по правата на човека (Съда в Страсбург) държавите – членки са задължени да провеждат ефективно разследване за евентуална расистка мотивация в случаи като горепосочените. Комисарят приканва държавите – членки да създадат независими механизми за разглеждане на жалби срещу полицията, с оглед да се подобри доверието на ромите и чергарите към правоприлагащите органи.

Има редица сведения, че изолирани ромски квартали са обект на особено внимание от полицията, често под формата на груби хайки. Пътуващи с автомобили или други превозни средства роми са често обект на полицейски операции по „спиране и проверка“, извършвани по дискриминационен начин. Има също така сведения за етническо профилиране при трансграничното движение на ромите. Комисарят подчертава, че ромите не бива да бъдат подлагани на каквито и да било проверки и контрол, различни от прилаганите към всички останали граждани. Нормативната уредба трябва да постави под изрична забрана използването на расови профили и да регламентира умерени нива на подозрение при полицейските операции. Полицейските служители трябва да бъдат обучавани как да боравят с тези проблеми според Общата политическа препоръка №11 на Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността (ЕКРН) при действия на полицията за борба с расизма и расовата дискриминация.

Има също така сведения от ромски представители за своеволна конфискация на собственост и изнудване от полицейски служители. Подобни практики са в нарушение на Член 8 от Европейската конвенция за правата на човека (който разписва правото на уважение към личния и семейния живот) и са в ущърб на правото на ромите да ползват и други човешки права, в т.ч. правото на дом и сигурност.

Друг проблем е несъразмерното произволно прилагане на мярката задържане под стража спрямо ромите. Комисарят счита, че трябва да бъде сложен край на прекомерното използване на сила от полицията в тази област и да бъдат взети конкретни мерки за да се гарантира, че ромите няма да бъдат обект на произволно задържане. Необходимо е да бъдат предприети допълнителни стъпки за възстановяване на доверието между ромските и чергарски общности и полицията, каквито са назначаването на роми на полицейски длъжности или назначаването и обучаването им да служат като посредници за връзка с полицията.

В редица страни ромите както личи са обект на дискриминация при вземане на решения за задържане в следствен арест, бързина на разглеждане на делата и самата присъда. Някои от проблемите, с които се сблъскват ромите в областта на наказателното правораздаване произтичат от липсата на адвокат-защитник при повдигане на обвинение, неуважение към ромите като свидетели или слабости в преводаческите услуги. Принципът за презумпцията за невиновност не винаги се спазва при съдебни дела срещу роми. Важно е да бъдат предприети стъпки за недопускане на расова дискриминация спрямо обвиняеми роми, срещу които е заведено дело, с оглед осигуряване на справедлив съдебен процес.

Горните проблеми са утежнени от неспособността на правосъдната система да отговори адекватно на оплаквания на ромите от расова дискриминация и/или други закононарушения. Усилията за по-ефективна реакция на правосъдната система в случаи на дискриминация следва да включват приемането на ефективно анти-дискриминационно законодателство или укрепването на съществуващото такова, както и учредяването на специализирани органи с цел да бъде въведен в действие по-прост и достъпен механизъм на подаване и разглеждане на жалби и подпомагане прилагането на закона.

Зачитане на личния и семейния живот на ромите и чергарите

Насилствена и принудителна стерилизация на ромските жени

От началото на 70-те години насам, под влиянието на възраждащи се евгенични съображения в епохата на късния комунизъм, стерилизацията като метод за контрол на раждаемостта, в контекста на политиката на национално и местно равнище, бе непропорционално прилагана от социалните работници спрямо членове на ромските малцинства. След падането на комунизма, новите правителства се опитаха да прекратят тези практики. Въпреки това има сведения, че дълго след прехода, някои здравни работници в Чешката република и Словакия продължават тази практика, и подлагат на стерилизиране ромски жени дошли за друга акушеро-гинекологична процедура, без да са били информирани и да са дали съгласие. Такива случаи са документирани също и в Унгария.

През ноември 2009 г., покойният чешки омбудсман Отакар Мотейл, чийто доклад по темата от 2005 г. е едно от най-важните проучвания за последствията от принудителната стерилизация в Чехословакия и наследилите я държави, заяви че по всяка вероятност на територията на бивша Чехословакия от началото на 80-те години на миналия век са били стерилизирани от порядъка на 90,000 жени. Сред държавите, продължили тази практика след 1990 г., единствено Чешката република е направила официално изявление през ноември 2009 г., в което е изразено съжаление „за случаи на грешки”. В нито една от страните не е предложена в национален мащаб каквато и да било ефективна форма на търсене на права, обезщетяване и компенсиране на огромното мнозинство от жертви на тези практики. Комисарят счита, че всички засегнати държави следва да признаят публично, че са били прилагани такива практики, да изразят съжаление и да изградят ефективни механизми за поправяне на злото и предоставяне на помощ на потърпевшите. Сроковете на съдебните иски за компенсации следва да се определят като се вземат пред вид съществуващите пречки и да се считат от момента, когато потърпевшата за първи път е осъзнала, че била стерилизирана.

С оглед недопускане възобновяването на насилствени и принудителни стерилизации, от голямо значение е също така да бъдат приети законодателни промени с ясно дефинирани изисквания за свободно, предварително и базиращо се на информираност съгласие по отношение на стерилизацията, включително време за размисъл на пациента. Също така трябва да бъдат наложени съдебни и административни санкции спрямо лица, носещи отговорност за стерилизирането на жени без тяхното пълно и информирано съгласие.

Отделяне на ромски деца от техните биологически родители

Ромските деца често са мнозинство сред децата, отглеждани извън семейството в т.ч. от институции и от приемни родители. В някои случаи ромски деца се отделят от техните семейства на единствено основание, че се отглеждат в неподходяща и нестабилна семейна среда или че икономическите и социални условия са незадоволителни. В някои страни, високите равнища на институционализиране на ромските деца са резултат от наследството

на политики от комунистическата епоха, които са давали на държавата превъзходство над родителите в отглеждането на децата, особено що се касае до деца от социално слаби или онеправдани семейства, или страдащи от някакво увреждане.

В съответствие със съдебната практика на Съда в Страсбург държавите-членки трябва да гарантират, че нито едно дете няма да бъде дадено за отглеждане в институция единствено на основания, свързани с лоши домашни условия или финансово състояние на семейството. Настаняването на деца в социални домове следва да се допуска само в изключителни случаи с оглед единствено на интереса на детето. В допълнение, осиновяването и отглеждането в приемни семейства следва да се базира на ясни процедури, съобразени с международните стандарти.

Съжителство на семейни начала и традиционни за някои ромски групи форми на брак

Характерни за някои ромски групи са съжителството на семейни начала както и традиционните за ромите форми на брак. Тези неформални съюзи са неблагоприятни от гледна точка възползването от облагите на редица човешки права. На първо място, когато в подобни практики участват непълнолетни, те представляват посегателство върху правата на детето и утвърждават неравностойното положение на жената. С оглед гарантиране спазването на човешките права, трябва да се подходи много внимателно към проблема като се избегне всякакво генерализиране и сочене с пръст на цели общности. Вместо това ударението трябва да се постави върху образованието и разяснителните дейности. На второ място, на съжителстващите без брак пълнолетни може да се откаже или да им бъде предоставен по-неблагоприятен достъп до икономически и социални права отколкото на встъпилите в официален брак. Както изтъква Съдът в Страсбург, възможно е да се наложат някои промени с цел да не бъде допускано малцинствени групи, включително ромски, да стават жертви на косвена дискриминация по отношение достъпа до такива права.

Ромите и трафика на хора

Сведенията, с които разполага Комисарят, сочат, че ромите са в прекомерно висока степен потърпевши от трафика на хора в Европа. Според сведенията, ромите са обект на трафик с различни цели, включващи сексуална експлоатация, експлоатиране на труд, използване като домашни роби, незаконно осиновяване и просия. Жените и децата роми често са най-многобройни в статистиката на потърпевшите от всякакви форми на трафикантство. Националните политики в областта на трафика на хора трябва да отчитат уязвимостта на ромите, без те да бъдат заклеймявани за това. Мерките за защита следва да включват обучение на служители в областта на правоприлагането и разяснителни кампании, насочени към ромските общности, особено сегрегираните и изключените от обществото.

Ползване на икономически и социални права от ромите и чергарите

Право на образование

Хиляди роми из цяла Европа не посещават или не са посещавали никога училище, или са напуснали училище с много ограничени познания. В някои страни, фактът че роми и чергари не притежават документи за самоличност се отразява негативно на приемането им в училище. Липсата на обществен транспорт или средства за придвижване, тормоз на расистка основа, както и липсата на учебни помагала, са допълнителни пречки пред ромите, които искат да ходят на училище. В някои страни, ромските деца са свърх-представени в алтернативни системи, каквато е например „домашното обучение”. Много ромски деца с проблеми в развитието, умствени и физически увреждания вероятно въобще

не ходят на училище в някои европейски страни. Ромските деца също така страдат от липсата на заведения за предучилищно възпитание.

Установено е, че в няколко държави – членки на Съвета на Европа се провеждат политики и практики на отделяне на ромските деца от другите в образованието. Често въпросите, свързани с образованието на ромите, се уреждат на принципа на сегрегацията в случаи когато ромите живеят в изолирани общности – селски махали от бидонвили или градски гета. Това че неромски родители изтеглят децата си от училища, посещавани от роми, също води до факто сегрегация на цели училища. Дори в общите училища ромските ученици често са отделяни от мнозинството в определена за целта част от класните стаи, или в отделни класове. Докладът съдържа сведения относно практиката на поправителни паралелки, отделни паралелки и сегрегация в класните стаи в много европейски страни.

По-голям процент ромски деца в сравнение с останалите са също така насочвани към специализирани училища, по-конкретно училища за деца с умствени увреждания. В Чешката република сегрегацията продължава, независимо от решението на Съда в Страсбург по делото „Д.Х. и други срещу Чешката република” и приемането на новия Закон за училищата през 2004 г., съгласно който се извърши реструктуриране на образованието за деца със специални нужди. По приблизителна оценка 30% от ромските деца все още учат в училища за деца с леки умствени увреждания, в сравнение с 2% от децата от неромски семейства.

Такива практики се наблюдават в редица други страни. Комисарят е заел твърда позиция против всички форми на сегрегация в образованието и призовава към поемане на ясни ангажименти и постигане на съизмерим напредък в областта на десегрегацията и образование, включващо всички. Десегрегацията трябва да се съчетае с нужната подкрепа за децата, за да могат да се интегрират в общите паралелки, да постигат успеваемост и да са отличници в учението.

В някои ромски общности родителите са с нагласа да очакват от дъщерите си да напуснат училище по-рано, за да се оженят и започнат семеен живот. Има случаи, когато бракът в детска възраст е пречка за момичетата да продължат да учат, като по този начин подкопава правото им на образование, както и ограничава възможността да си намерят работа. В резултат от позитивните мерки за по-голяма информираност и разяснителни кампании е отбелязан напредък в приобщаването на момичетата роми към образованието.

Въпреки че от 60-те години на миналия век насам някои държави в Европа разработват и провеждат политики за по-близък достъп на чергарските деца до образование, има какво още да се направи. В последните години в някои страни, обаче, наблюдаваме подкопаване устоите на съществуващите разпоредби относно образованието на чергарите. Важно е тези страни да отделят специално внимание на приема на тези деца в училище, особено деца чиито семейства водят номадски живот.

В много случаи там, където учебната програма предлага уроци по езика, историята и културата на ромите, те са насочени главно или изцяло към ромските деца, като по този начин децата от неромски произход се лишават от правото да научат за приноса на ромите към своето и други европейски общества. Най-общо казано, разработването на учебни програми в тази област е все още в начален стадий. Повишаване качеството на образованието на ромските и чергарски деца означава същевременно включване на културата и историята на ромите и чергарите в стандартните учебни програми.

Достъп до подходящи жилища

Докладът съдържа сведения за дискриминация в редица държави-членки по отношение достъпа до жилища, често под формата на отказ за достъп до отдавани под наем обществени и частни жилища при равни условия с останалите граждани и дори отказ за продаване на жилища на роми.

Някои местни власти провеждат политика на пространствена сегрегация. В някои случаи дори предприемат крайни мерки като изграждат стени за отделяне на ромските квартали. Подобни пагубни мерки следва да бъдат прекратени.

В повечето европейски страни голям брой роми продължават да живеят в условия под нормалния стандарт, без отопление, течаща вода и канализация. Издигнат е глас на безпокойство от международната общност във връзка с положението на ромите в няколко селища във и около Косовска Митровица¹, където в продължение на повече от десет години ромите са оставени да живеят в условия на силно токсична среда.

Ромите в цяла Европа, които живеят в незаконно изградени селища или на земя, която не е тяхна собственост, както и обитаващите узаконени жилища, нямат гаранция за валидността на владението. Липсата на признаване в подходяща форма на правото на владение ги поставя директно под заплахата от принудително изваждане от жилището. В някои страни, в последните години се увеличават случаите на принудително изваждане, като често обект са едни и същи мигриращи ромски семейства, включително деца, в няколко случая в кратък период от време. Повтарящи се принудителни изгонвания, включително унищожаване на собственост, в някои западноевропейски страни се описват като стратегия за насърчаване на ромите да се върнат в страните си по произход, а именно България и Румъния. В някои случаи се стига до разрушаване на цели ромски квартали с вековна история. Принудителното изваждане от жилище следва да се извършва единствено в съответствие с разработените от международните институции процедурни предпазни мерки, разработени от няколко институции, в т.ч. Комитета на ООН за икономически, социални и културни права (Общ коментар No 7)

Наблюденията на Комисаря са, че в някои места се получава омагьосан кръг – властите отказват да развият инфраструктура поради незаконния статут на ромските жилища, а същевременно отказват да ги узаконят под предлог, че инфраструктурата не отговаря на стандартите. Комисарят настоява властите да намерят начини за разрешаване на такива конфликти в съответствие с международните и европейски норми за правата на човека.

Чергарите са също така потърпевши в по-голяма степен от всички останали от дискриминационния начини на раздаване на разрешителни за проектиране в случаите, когато те или други купуват частна земя за ползването ѝ за паркиране на фургони, както и от дискриминация по отношение достъпа до къмпинги, хотели и/или други места за временно отсядане. Комисарят изразява ясно своята позиция, че в страни, където има мигриращо чергарско население, местните власти следва да са задължени по закон да предоставят терени за краткосрочен или дългосрочен престой на фургоните, отговарящи на елементарните стандарти за приличен живот.

Комисарят подчертава от гарантиране правото на ромите да живеят в подходящи жилища, в съответствие с международните правни норми. Всички комунални услуги, в т.ч. водоснабдяване, електроснабдяване, събиране на боклук и поддържане на пътищата за достъп, следва да бъдат предоставени на ромските селища. Препоръката на Комитета

1. Всичко, което се отнася до упоменаването на Косово в настоящия текст, било то територия, институции или население, да се тълкува в пълно съответствие с Резолюция 1244 (1999) на Съвета за сигурност на ООН и без да засяга статута на Косово.

на министрите на Съвета на Европа за подобряване жилищните условия на ромите и чергарите в Европа призовава за преразглеждане на жилищното законодателство, политики и практики с оглед премахване на всички разпоредби или административни практики, които водят до пряка или косвена дискриминация на ромите.

Достъп до работа

Многобройни са предизвикателствата, които се отразяват негативно на включването на ромите в пазара на труда като ромите и чергарите в Европа са почти изцяло лишени от възможността да имат прилична работа. Ендемичната дискриминация в съчетание с ниската образованост като че ли свежда до нула ефекта от нововъвежданите политики за достъп на ромите и чергарите до работа. Въпреки положителните усилия в някои страни, безработицата сред ромите и чергарите в Европа остава неизменно на равнища, значително по-високи от тези на неромското население.

В редица страни, на ромите и чергарите се отказва да бъдат наемани на работа по съображения от дискриминационно естество било заради етническия им произход или заради възприятието за принадлежността им към ромски и чергарски общности и групи. Повтарящи се модели в Европа също така показват, че работещите роми са по-често обект на дискриминация на работното място. Дискриминацията засяга също така образовани роми, на които се пречи да се издигат в професията. Дискриминационният подход е широко разпространен из цяла Европа, но данни за това липсват, отчасти поради факта, че дискриминацията на пазара на труда често се прикрива. Расовата и етническата дискриминация на пазара на труда е в разрез с Европейската социална харта, както и с Директивата на Европейския съюз за равенство на расите. Мерките за разрешаване на проблемите с безработицата на ромите и чергарите трябва да включват оказване на помощ на потърпевшите от дискриминация, когато предявяват искове за защита на правата им.

Проблеми възникват също така във връзка с дискриминацията на половете. Жените роми в Европа са обект на дискриминация от страна на работодателите от съображения, свързани както с етническата им принадлежност, така и с пола им. Специално внимание следва да се обръща на жените роми, потърпевши от двойна дискриминация, включително да се полагат усилия за подобряване на социално-икономическия им статут и за осигуряване на достъпа им до образование и здравеопазване като предусловия за наемането им на работа.

Комисарят призовава за предприемане на конкретни мерки, включително отделянето на средства за разработка на програми за увеличаване на заетостта и на частните предприятия в ромските общности, например посредством конкретни програми за обучение.

Право на най-високо постижимото равнище на физическо и психическо здраве

Средната продължителност на живота на ромите и чергарите в Европа е по-ниска от тази на неромското и нечергарско население. Детската смъртност при ромите и чергарите е по-висока. Фактори, пречатстващи достъпа на ромите и чергарите до здравеопазването, включват липса на средства за здравно осигуряване и лечение, липса на документи за самоличност, както и липса на транспортни средства за придвижване от отдалечени райони до лечебните заведения.

Има сведения също така за дискриминация срещу ромите от страна на здравните служби, в т.ч. спешна медицинска помощ. В някои болници е налице постоянна сегрегация на ромските пациенти от неромските, особено в родилните отделения. Броят на работещите роми или чергари в здравеопазването в Европа е крайно малък. В някои страни, ромите са изключени от схемите на здравеопазването предвид това, че не могат да си позволят

да плащат здравните си осигуровки или че не са официално наети на работа или регистрирани в агенциите по труда.

Съществуващите разпоредби относно правото на най-високо достижимото равнище на физическо и психическо здраве трябва да се прилагат по отношение на ромите и чергарите в съответствие с препоръките на Комитета на министрите на Съвета на Европа от 2006 г. Ромите и чергарите трябва да се ползват без дискриминация от географски и финансово достъпно за тях здравеопазване. Държавите – членки трябва да полагат усилия в областта на превантивните грижи и разяснителните кампании сред ромите и чергарите, особено по отношение на сексуалното и репродуктивно здраве на жените роми.

Право на социални осигуровки

Сред факторите, които имат негативно отражение върху способността на ромите и чергарите да получават достъп до социални услуги е дискриминацията срещу тях от страна на работодателите в социалните служби. Комисарят разполага със сведения за случаи, когато им се отказва напълно достъп до услугите или им се предоставя ограничена помощ. Има също така сведения за дискриминационно прилагане на програмите за социални помощи (като например социална помощ съобразно имотното състояние); прилагане на разпоредби и/или политики, които лишават ромите и чергарите от възможността да се ползват от редовни социални услуги; териториална сегрегация на ромите и чергарите, което затруднява достъпа им до социални услуги; бариери в комуникацията между социалните служби и ромските и чергарски индивиди; липса на информация за такива услуги в общностите на ромите и чергарите; и други бариери. Ромите, които не са граждани на дадена страна, са също така обект на различно третиране на произволни основания. В някои страни властите обявиха, че няма да предоставят социални помощи на „странстващи роми”. Необходимо е да се предприемат мерки срещу подобно дискриминационно отношение от страна на персонала в социалните служби, в т.ч. да бъдат обучавани конкретно по въпросите на нуждите на ромите и чергарите от социални придобивки. Ромите и чергарите, в т.ч. роми имигранти в други страни, трябва да разполагат с информация за наличните социални услуги. Държавите – членки са длъжни да не допускат косвена дискриминация при вземането на законодателни и политически решения в областта на социалното осигуряване.

Достъп до стоки, услуги и обществени места

Ромите и чергарите в цяла Европа са обект на дискриминация по отношение на достъпа до стоки и услуги, предоставени за обществено ползване. Има сведения за дискриминирането им по отношение достъпа до хотели, дискотеки, ресторанти, барове, обществени плавни басейни и други съоръжения за отдих, както и достъпа до услуги от решаващо значение за малкия бизнес, каквито са банковите заеми. Въпреки, че към момента правителствените програми за разрешаване на проблемите, свързани с подобен род дискриминация, са ограничени, примери от няколко държави – членки на Съвета на Европа показват, че предприемането на действия в тази насока може да бъде от голямо значение за идентифициране и противопоставяне на моделите и практиките на расова дискриминация срещу ромите. Необходимо е да се създадат ефективни и независими институции, чиито функции да включват проучване и изследване на дискриминацията по отношение достъпа до стоки и услуги и оказване на ръководство и подкрепа на доставчиците на услуги как да изучават и прилагат добрите практики на насърчаване на равноправието, адаптиране към различията и борба с дискриминацията.

Неуредено гражданство и пропуски в документите за самоличност на ромите

Социалната изолация на ромите и чергарите има опасност да се задълбочи поради това, че съществуването им не е официално уредено по административен път. Както отбелязва Комисарят в Коментарите по правата на човека: „Роми с неуредено гражданство: без документи – без права”: „.....десетки хиляди роми живеят в Европа без гражданство. Няма удостоверения за раждане, карти за самоличност, паспорти и други документи, поради което често им се отказват основни права като образование, здравеопазване, социална помощ и правото на глас.”

Много фактори допринасят за трудностите пред ромите във връзка с придобиването на документи за самоличност и уреждането на гражданството им. Между тях са военните конфликти и принудителната миграция, крайната бедност и маргинализацията и преди всичко липсата на действителен интерес от страна на властите да поставят тези въпроси на дневен ред и да ги разрешат. Тези трудности се увеличават, когато самите роми се оказват в положение на принудително разселване.

Освен това, някои последствия от разпадането и образуването на нови държави, каквито са законите за ограничаване на гражданството, създават допълнителни пречки, които се отразяват най-много върху ромите. В резултат много роми в Европа нямат гражданство: те не се считат за граждани на нито една държава и често им се отказват основни социални права и свобода на придвиждане. Проблемът съществува в много страни в Европа, но е особено остър в Западните Балкани. Липсата на официално уредено по административен път съществуване, било то под формата на неуредено гражданство или на липса на документи за самоличност, има унищожителен ефект върху способността на всеки човек да се ползва от своите права и фундаментални свободи. В последните години Върховният комисариат за бежанците към ООН осъществява програми за подпомагане на ромите в Западните Балкани да получат документи за самоличност. Европейският съюз също постави началото на подобни проекти. При положение обаче, че не бъдат поети основни ангажименти на държавно равнище за облекчаване на условията с оглед отхвърлените от обществото хора да придобият документи, например посредством „амнистии” за лица без удостоверения за раждане или други мерки, вероятността подобни пилотни проекти (или други временни проекти) да окажат някакъв значителен ефект е малка.

Ползване на свобода на придвижването и международна протекция на ромите и чергарите във и извън държавните територии

Много малко европейски държави са поели ангажимента да осигурят условия на чергарите да упражняват свобода на придвижване, независимо от практиката на Съда в Страсбург по подобни дела. В действителност, провежданите политики във всички, с изключение на няколко държави, служат по същество за разубеждаване на чергарите да следват редовни миграционни пътища. На практика, мерките по определяне на зони или други правила и разпоредби, се прилагат често с цел обезсърчаване на чергарите или странстващите роми да пътуват и се връщат обратно. Нормативната база също така поставя допълнителни утежнения или създава конкретни ограничения на правата на чергарите. Във Франция например, чергарите с френско гражданство са обект на специално законодателство, което не се отнася до останалите френски граждани. Навсякъде другаде, отказът да се издават разрешителни за проектиране на жилища ограничава възможността чергарите да ползват собствена земя за целите на поддържане на традициите си. Държави с номадско или полу-уседнало население следва да се придържат към Препоръката на Комитета на министрите на Съвета на Европа (2005) за подобряване на жилищните условия на ромите

и чергарите в Европа с цел да бъде дадена възможност на всички роми и чергари да живеят по свой избор.

Дори когато са изложени на риск от сериозни нарушения на правата на човека, ромите са обект на дискриминация по отношение достъпа до механизми на закрила на равни начала с останалата част от населението, в т.ч. по отношение достъпа до процедурата за даване на убежище. В някои страни, търсещите убежище роми получават временна закрила под форма, която не им предоставя статут на местоживееене или каквото и да е друго прогресивно добиване на повече права. Многократното предоставяне на статут на „толерирани“ за изключително кратки срокове фактически пречи на десетки хиляди роми граждани на трети страни да се интегрират в обществата на държавите – домакини. Правото на убежище е признато от Конвенцията на ООН по статута на бежанците (1951) за всички бежанци без дискриминация. Търсещите убежище роми и вътрешно разселените лица следва да бъдат третирани по същия начин както се третират хора от същите категории от неромски произход.

Много европейски държави са въвели практика на експулсиране на ромите от своята територия, включително връщането им в Косово, независимо от факта че понастоящем Косово не е в състояние да предостави условия за устойчиво реинтегриране на завърналите се, съгласно оценките на международната общност, в т.ч. оценката на Върховния комисариат за бежанците към ООН от ноември 2009 г. Комисарят се обявява многократно срещу принудителното или недоброволно връщане на роми, ашкали и египтяни в Косово. Двадесетте Директиви на Комитета на министрите на Съвета на Европа по въпросите на принудителното връщане въвеждат стандарти на предпазни разпоредби, които държавите – членки следва да зачитат при процедури на принудително завръщане. В основните насоки се посочва, че колективното експулсиране на чужди граждани е забранено.

Свободното движение на стоки, услуги, капитали и хора е основополагаща цел на Европейския съюз. Ромите обаче са постоянно обект на различно третиране при упражняването на тези свободи. Трябва да се сложи край на усилията за експулсиране на граждани на ЕС в разрез със законодателството на ЕС, както и на други дискриминационни мерки, целящи да възпрепятстват достъпа до дадена територия. Комисарят препоръчва, че би било по-добре средствата, които държавите – членки на ЕС използват за репатрирането на роми – граждани на ЕС, да бъдат използвани за улесняване включването им в обществото.

Участие на ромите и чергарите в обществения живот и в процесите на вземане на решения

Много роми и чергари на практика не могат да гласуват, в много случаи поради административни пречки или липса на документи за самоличност или постоянно местожителство. Правителствата би следвало да отхвърлят всякакви закони и разпоредби, дискриминиращи ромските малцинства по отношение на представянето им в политическия живот. Необходими са повече усилия да се стигне до тях и бъдат вписани като гласоподаватели. Важно е също така да се обхванат и жените.

С няколко заслужаващи внимание изключения, ромите не са представени също така в изборните органи на местно, регионално, национално и над-национално равнище. Участието на роми в парламентите в Европа е крайно ограничено. Само в някои държави от Централна и Югоизточна Европа има въобще представители на ромите в националния парламент. Понастоящем няма роми в никой от парламентите в Западна Европа. В някои страни, в последното десетилетие, има признаци на нарастване на броя на местните представители – включително кметове и съветници. Дори в тези страни обаче процентът на

ромите, заемащи обществени длъжности в изборни органи на местно равнище, е изключително нисък в сравнение с процентното им съотношение към населението като цяло.

Комисарят отбелязва, че запазването на определен брой места за ромите в местните органи дава положителни резултати както и концентриране на вниманието върху участието на ромите на местно равнище. Важно е избраните представители на малцинствата да участват в процесите на вземане на решения, включително в области които не се отнасят стриктно до националните малцинства, както и ролята им да не бъде ограничавана само до статут на наблюдатели.

В някои страни са изградени механизми за равнопоставена, пряка и открита комуникация с ромите. Необходимо е да бъде насърчавано организирането на консултации на всички равнища, в съответствие с принципите за представителност и прозрачност, дефинирани подробно в Коментарите на Консултативния комитет на Рамковата конвенция за националните малцинства от 2008 г. относно ефективното участие на хора, принадлежащи към национални малцинства в културния, социален и икономически живот и в обществените дела. Участието на ромите и чергарите в обществения живот би се подобрило значително ако ромите и чергарите бъдат видимо представени в редиците на държавните служители, в т.ч. учители и полицаи на местно, регионално и национално равнище. На този етап обаче заетостта им в държавния сектор остава ниска и в по-голямата си част слабо забележима. Необходимо е да се насърчава разработването на специални стажантски програми за роми в секторите на държавните служители, с оглед увеличаване представянето на ромите в държавната и местната администрации.

Комисарят се надява, че държавите – членки ще направят своя избор да отдават във висока степен и по същество приоритетно значение на въпроса за приобщаването на ромите и чергарите. Продължителното изключване от обществото на повече от десет милиона човешки същества може да доведе единствено до засилване на вътрешно-етническото напрежение в Европа. Държавите – членки трябва да предприемат конкретни стъпки за противопоставяне на анти-циганските настроения и прекратяване на дискриминацията и маргинализацията. Нужни са спешни усилия за гарантиране на човешките права на ромите и чергарите.

Заклучение

През 2010 и 2011 години бе отбелязан важен напредък в поемането на категорични ангажменти от европейските институции да се справят с проблемите на изключването на ромите от обществото. Страсбургската декларация на Съвета на Европа по въпросите на ромите дава политически импулс за предприемане на конкретни мерки в тази насока. Рамковият документ на ЕС по Националните стратегии за интеграция на ромите до 2020 г. също представлява стъпка напред, към която дълго се стремяха активистите на движението за правата на ромите из цяла Европа.

От друга страна са налице обезпокоителни тенденции. Европейските институции реагираха предпазливо на открито деструктивни политики по отношение фундаменталните права на ромите в Италия и Франция. В редица ключови моменти, призивите на европейско равнище за разрешаване на проблемите на неприобщаването на ромите и чергарите се превърнаха в глас в пустиня поради това, че държави – членки открито пренебрегваха подобни изявления на загриженост. Този факт до известна степен подкопа усилията за открояване от приобщаване на ромите и чергарите към обществото. Ромите и чергарите из цяла Европа следят отблизо тези събития и вече са наясно, че когато ножът опре о кокъла, силата днес надделява над загрижеността на международната общност. Дълбоката скептичност по отношение на това дали въобще съществува възможност за позитивна промяна в положението на ромите и чергарите – чувство, което вече е широко разпространено сред ромите из целия континент – се засилва още повече, когато международните институции не успяват да окажат реално влияние върху злоупотребите, извършвани от държави и други.

В същото време набират сила нови гласове от крайно дясното пространство и има признаци за засилване на негодуванието срещу каквато и да била „позитивна дискриминация” на ромите и чергарите. На много места под тънката черупка на подобни възгледи е скрито възприятието, че ромите и чергарите никога няма да бъдат приети като пълноценни и равноправни граждани на Европа и че ще бъдат търпани единствено ако останат послушно – в идеалния случай незабележимо – население от аутсайдери, или ако се откажат от принадлежността си към ромската и чергарска общности и се смесят или „асимилират” в най-общо казано, едно фиктивно „мнозинство”.

Днес, повече от всякога, нараства броят на младите роми в университетите. В някои страни образовани роми работят на щат в министерствата и полицията, или в местните и регионални администрации. Ромите и чергарите също така допринасят с цялата си енергия за развитието на някои области на частния сектор. Това са важни крачки напред в продължение само на едно десетилетие. Този напредък е показателен за това какво е възможно когато общностите, решаващите фактори в политиката, семействата и отделните личности се обединят, за да намерят решения дори на най-дълбоко вкоренените форми на социална изолация. Тези постижения, обаче, са крехки и обратими, ако няма постоянна и все по-енергична ангажираност към проблема. Постигнатият до сега напредък бледнее в сравнение с размерите и дълбочината на проблемите на изключването от обществото, преобладаващи сега в някои сектори на ромските и чергарски общности.

Трябва незабавно да бъдат поставени на дневен ред слабостите в четири „приоритетни области”, посочени в Рамковия документ на ЕС за Националните стратегии за интеграция на ромите до 2020 г. – образование, здравеопазване, жилища и трудова заетост. Важна стъпка в това отношение може да бъде обучаването на ромски медиатори в областта на образованието, здравеопазването и трудовата заетост, инициентирано от Специалния представител на Генералния секретар на Съвета на Европа по въпросите на ромите. Държавите – членки трябва да направят необходимото, за да гарантират, че националните им законодателства и практика са в съответствие със съдебната практика на Европейския съд за правата на човека и Европейския комитет по социалните права в тези четири области. Особено важно е ромските деца да бъдат незабавно прехвърлени в общообразователна среда и да им бъде оказана необходимата подкрепа в класната стая и всякаква друга подкрепа, за да постигнат успеваемост и да се отличат в учението.

По-нататък докладът ясно откроява връзката между правото на образование, здравеопазване, жилища и трудова заетост, от една страна, и други човешки права и фундаментални свободи, от друга. Ключовите приоритетни области на Рамковия документ на ЕС могат и следва да се разглеждат в по-широкия контекст на реформите в други области, каквито са полицията и съдебната система. За да бъдат ефективни националните стратегии за интеграция на ромите следва да се базират на правата на човека и да покриват всички тематични области, които имат отношение към приобщаването на ромите. Положението с човешките права на ромите и чергарите трябва да се разглежда като цяло, а по отделните негови аспекти да се работи едновременно. Там, където е възможно, следва да се поставят цели, надхвърлящи четирите интеграционни цели на ЕС, а именно достъпът на ромите до образование, работа, здравеопазване и жилища.

Продължаващото явление расова дискриминация изисква незабавно внимание. Приемането и прилагането на всеобхватно законодателство против дискриминацията е необходима стъпка. Държавите – членки, които не са направили все още това, следва да подпишат Протокол №12 на Европейската конвенция по правата на човека, която предвижда всеобща забрана на дискриминацията. Националните структури, които работят за утвърждаване на равноправието, както и опростените по структура и достъпност органи за разглеждане на жалби трябва да играят важна роля в предлагането на ефективни и достъпни средства за обезвъзмездяване на ромите и чергарите – жертви на дискриминация. В допълнение към отстраняването на пречките по пътя към спазване на правата, държавите – членки следва да вземат активни мерки, за да бъде предоставена реална възможност на ромите и чергарите да превъзмогнат наследството от дългата история на изключването им от обществото.

Циклите на принудително експулсиране на ромите от техните домове, населени места или държави трябва да бъдат разчупени, ако целта е да бъде постигнато истинско социално приобщаване на ромите. Превръщането на тази цел в действие изисква от европейските държави да си сътрудничат на дело с ромските организации и с гражданското общество, за да се намерят адекватни решения. Те също така трябва да приемат начина на живот на странстващите и полустранстващите роми и чергари в съответствие с техния собствен избор.

Проблемът с неуреденото гражданство и липсата на документи за самоличност на хиляди роми в Европа трябва да се постави решително предвид това, че такива хора са често лишавани от основни права като образование, здравеопазване, социални помощи и правото на глас.

Специално внимание следва да се отделя на жените, които са жертви на насилствена и принудителна стерилизация и на жертвите на трафика на хора.

Стратегиите, целящи приобщаването на ромите и чергарите, следва да се прилагат на практика с участието на самите общности в разработката, осъществяването и оценката на тези политики. Никакво подобрене в тези области не може да се постигне без участието на ромите и чергарите в процесите на вземане на решения.

Преди всичко, властите в Европа трябва да се справят, веднъж и за винаги, с наслоилите се с времето предразсъдъци и стереотипи – анти-циганските настроения, които са в основата на дискриминацията и насилието срещу ромите и чергарите в Европа. Време е да се сложи край на негативното изобразяване на ромите в медиите и политическия живот. Комисарят вярва, че трябва да бъдат предприети общи действия за разследване и санкциониране на индивидуалните и колективни форми на насилие срещу ромите във всички случаи на такива прояви. Без изкореняване на анти-циганските настроения всички усилия и програми, насочени към приобщаване на ромите ще се окажат напразни.

Комисарят е убеден, че това е единственият път напред: правителствата и администрациите в Европа трябва да удвоят усилията си, за да ангажират всички сегменти на обществото за осигуряването на действително приобщаване на ромите. В противен случай, Европа се излага на риска от по-нататъшна етническа поляризация, при която неудовлетвореността ще подклажда огъня на насилието от всички страни. Усилията за гарантиране на практика на основните човешки права на ромите могат и трябва да бъдат настоящето и бъдещето на Европа.

Комисарят призовава правителствата на Европа да засилят и задълбочат усилията си, за да гарантират, че ромите най-после ще са равноправни и достойни граждани в общества без дискриминация.

